

Coordonatorul colecției *SOCIETATE & PUBLICISTICĂ* este Dorin Popa

Consilieri editoriali: Liviu Antonesei

Dumitru Borțun

Ilie Rad

Florea IONCIOAIA, publicist și istoric, autorul este conferențiar la Universitatea „Alexandru-Ioan Cuza” din Iași. Studii de istorie și filosofie la Universitatea din Iași, INALCO și EHESS din Paris. A fost redactor șef al unor publicații cunoscute în anii nouăzeci („Opinia studențească”, „Timpul”), precum și editor al mai multor reviste academice, printre care „Xenopoliana” și „Anuarul Institutului de Istorie din Iași”. Ca istoric s-a specializat în istoria socială a vieții intelectuale, domeniu în care a publicat numeroase studii și articole în țară și străinătate. Este autorul volumului *Introducere în presa scrisă* (2000). A publicat comentarii, editoriale și tablete în „Monitorul”, „Ziarul de Iași”, „Revista 22”, „Timpul”, „Contemporanul” etc.

Florea Ioncioaia, *Oglinda și amalgamul. Istorie, politică și morală în România de astăzi*

© 2011 Institutul European pentru prezenta ediție

Editura *INSTITUTUL EUROPEAN* este recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior Iași, str. Grigore Ghica Vodă nr. 13, cod 700469, O. P. 1, C.P. 161 euroedit@hotmail.com; www.euroinst.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IONCIOAIA, FLOREA

Oglinda și amalgamul. Istorie, politică și morală în România de astăzi / Florea Ioncioaia; pref.: Dorin Popa – Iași: Institutul European, 2011

ISBN 978-973-611-800-5

I. Popa, Dorin (pref.)

821.135.1-92

Reproducerea (parțială sau totală) a prezentei cărți, fără acordul Editurii, constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu Legea nr. 8/1996.

PRINTED IN ROMANIA

FLOREA IONCIOAIA

Oglinda și amalgamul

Istorie, politică și morală
în România de astăzi

Prefață de Dorin POPA

INSTITUTUL EUROPEAN
2011

Cuprins

Prefață (Dorin Popa) / 11

Cuvânt înainte / 17

Partea I-a: Noi, cei din oglindă

Violatori, odihnindu-se / 25

Dumnezeu ca abțibild / 30

Răzburarea lui Uzi și Kalașnikov / 35

Bietul Ioanid față cu exotismul / 38

Fiorul patriotic / 41

Suspect de Vatra Dornei / 44

Tîrnăcop, subtil și patriot / 49

Periferia ca extaz / 53

Stăpînii norilor / 56

Feudalii democrației / 59

Boieria de viță nouă / 63

Salvarea orașului Roman / 66

Ucigașii milostivi / 69

Românii mari și românii mici / 73

Mesaj din Jurassic Park / 76

Cabala bigoților / 79

Bestia și lumea sa fără de păcate / 83

În Ajun / 87

Partea II-a: Contra

Iluzii, fantasme, apocalipse / 93

Generalul de tinichea / 99

Gornistul Lumii care vine / 102
 Orașul pierdut / 105
 O tiranie ca în Rusia / 109
 Greșeală de tipar, greșeală de program / 112
 Europa cea rea / 115
 Partea bună a lucrurilor rele / 118
 Oricît de prost, oricît de mult / 121
 Monstrul și lunetistul / 124
 Glumind cu poporul / 128
 Paradoxul migrantului și tribalismul fără
 frontiere / 132
 Fiți fericiți! E un ordin! / 135
 Revoluția în Noua Zeelandă / 139

Partea III-a: Trecutul continuu

Generalul în grădina deliciilor / 147
 Dimineața asasinilor / 150
 Anchetă asupra vîntului care bate / 154
 Memoria învinșilor / 158
 Muzeul invizibil / 162
 Istoria unei secretare / 165
 Magistrul de cateheză / 169
 Reîntoarcerea Fecioarei / 173
 Principiul nostalgiei / 177
 Toamna în *Specială* / 180
 Idoli, monștri, pacienți / 182
 Post-scriptum la o crimă abjectă / 186
 Unire și ficțiune / 189
 Mișcarea anti-unionistă din Moldova / 193
 Binele și răul, după Mizil / 200
 Moștenitorul senin / 204
 Raport despre anii de scrum / 208
 Secretarul cu propaganda și dușmanul
 ireductibil / 211
 Arhivele, computerul și compresorul / 216

Partea a IV-a: Comunism, postcomunism: revizuire și nuanțe

Spinul iritant / 221
 Culoarea aspră a libertății / 226
 Revoluția deparazitată / 231
 Denunțuri și mărturisiri / 240
 Testul Max: Pentru o etică a nuanței / 247
 Amalgamul este meseria lor (1) / 267
 Amalgamul este meseria lor (2) / 271
 Zece file veninoase / 275
 Postcomunismul și demonii săi / 279

Partea a V-a: Media Moralia /

Două priviri fixe la Cremenal / 287
 Cultura ca datorie / 291
 Suflete moarte: viața după Mihăilești / 249
 Dolarul de cărbune / 298
 Decapitarea, în direct / 301
Media Moralia / 304
 Cabotinul în chip de profet mînios / 308
 Întunericul cel de toate zilele / 312
 Omul de la morgă / 315
 Războiul care trebuie cîștigat / 318
 Deci, era o vreme încețoșată... / 322
 Îmblînzirea scorpiei / 326
Gîndul de pe urmă / 330
 Fețe căzute, inimi mari / 334
 Masacrul din supermarket / 338
 Privilegiul hoțului / 342
 Principal și secundar / 346
 Crima din bucătărie / 350
 Iarna este pe uliță: ce dezastru! / 354

Partea a VI-a: Marginalii

Testamentul metodologic / 361

Via Sacra / 365

Războiul unei lumi / 368

Conspirația conspirațiilor / 372

Nobelul și metoda / 376

O legendă din anii optzeci / 380

***Publish or perish* / 384**

Cărțile și lumea lor / 388

Contradicția lui Montaigne / 392

***Satisfaction*: prea târziu și prea devreme / 396**

Cruzimea ca mod de viață / 399

Posteritatea patriotului de berărie / 403

Majoritarul tenace / 407

Onoarea rectorului Măiorescu / 410

Prefață

Problema confuziei coplesitoare

– despre datoria de a ieși din schemele mentale paralizante –

Scriu adesea recomandări studenților, masteranzilor, doctoranzilor sau postdoctoranzilor pe care i-am cunoscut la cursuri și seminarii sau datorită proiectelor pe care le-am coordonat. Mă gândesc atunci de fiecare dată că nu există nimic mai prezumțios decât să recomandăm pe cineva pe care prin forța lucrurilor abia îl cunoști și că tot ce scrii în favoarea sa este ca un fel de contract cu hazardul: nu vei putea niciodată să știi prea bine, prin natura culturii noastre academice, cine este acel tânăr și mai ales ce va putea deveni el. Nu-ți poți, însă, modera pasiunea cu care crezi că ești pe cale să proiectezi, în absolut, o personalitate.

Cum ar trebui să arate atunci o recomandare pentru cineva pe care-l cunosc aproape de o viață? În fapt, pe domnul Florea Ioncioaia, autorul volumului *Oglinda și amalgamul*, îl cunosc abia de la Revoluție, dar am avut mereu impresia că trebuie să fi fost ceva care vine de mult mai departe. Îmi amintesc că pregăteam numărul doi din noua versiune ieșeană a *Timpului*. Primul număr ieșise în entuziasmul de atunci, cu multe bune intenții, încărcat de elanuri, dar lipsit de orice calitate mediatică: fără o structură, fără o logică a demersului, fără o minimă probă de organizare a spațiului editorial.

De aceea probabil mi s-a părut că fusese un mesager venit din ceruri. Era primul om cu care puteam discuta la obiect despre cum se face o revistă și care avea idei limpezi

Violatori, odihnindu-se

Ușor aplecat în față, cu fruntea ascunsă în mâini, este singurul căruia nu i se vede privirea. Nu putem ști ce anume îl face să-și ascundă fața: remușcările, sentimentul de confuzie, ca un puști după o boacănă zdravănă, sau este doar obosit? În schimb, cel de alături, mezinul, probabil, privește direct spre fotograf, ca și cum l-ar sfida. Pozează, evident. Din unghiul acesta, pare chiar că abia își stăpânește un rictus. A spart geamul de la cancelarie... ei, și? La vârsta mea, toți făceați la fel!, pare a ne replica de dincolo de obiectivul fotografului.

Următorul, cel de-al treilea, pare a fi băiatul cel rău, durul micului grup. Este îmbrăcat cu o jachetă maro, din piele aparent (calitatea pozei nu este prea grozavă!), strânsă cu fermoarul pînă la gît, care-i dă un aer hotărît și rebel. Este ca o fiară în cușcă. Nu va mărturisi cu inima deschisă. Nu va cere iertare. Nu va aștepta decît să scape din această complicație neașteptată pentru a-o lua senin de la capăt, dacă se va „întîmpla” să se întîmple. Înfruntă aparatul și aruncă lumii o privire de gheață. Se află acolo pentru că unii vor să-l ia de fraier. Și ce dacă a murit? Era o bețivă...

Ultimul, cel de-al patrulea, pare a fi cel mai vîrstă și liderul. Emană un aer dubitativ, conciliant, dar viclean. Va mărturisi totul cel mai repede, va regreta, va cere clemență, va negocia, va vinde piste false și țapi ispășitori. Tot ce-l interesează este să scape cu cît mai puțin. Oricum, nu el avusese ideea: se întîmplase să fie prin preajmă pur și simplu, într-un moment nepotrivit. Altminteri, nici n-o cunoștea

prea bine pe victimă. Și era și băut. Aproape nevinovat, la urma urmei!

Fotografia este făcută într-un arest de poliție din județul Neamț și ține loc de material ilustrativ pentru o scurtă relatare de presă dintr-un ziar local. Este povestea macabră a unui viol, încheiat cu decesul victimei, undeva într-o comună a județului: versiunea cea mai nouă din *România, crime și violuri*. În lumina crudă a acestei primăveri timpurii, povestirea par extrasă direct din proza cea mai sordidă a lui Dickens.

Ideea ar fi aparținut celui mai mic dintre ei. Femeia dormea pe o bancă în centrul comunei. Au luat-o pe brațe, din somn. Undeva, într-un loc mai dosnic, au dezbrăcat-o, i-au închis gura, i-au imobilizat mâinile și picioarele. Pe la miezul nopții, ospățul s-a terminat și toți au plecat mulțumiți la casele lor. Femeia a fost găsită a doua zi, într-un șanț, înghețată.

Și-au recunoscut deja faptele, dar în sinea lor se consideră ei înșiși niște victime. Ar putea scăpa cu mai puțin de doi-trei ani de pedeapsă efectivă și totul va trece. Se înțelege că nici unul dintre cei implicați nu se consideră violator și asasin. Probabil, nici membrii comunității lor nu-i consideră astfel. Femeia ar fi vinovată cel puțin în egală măsură. Ce femeie inocentă doarme noaptea pe o bancă publică?

De fapt, ce îngrozește în acest caz este aerul său de de normalitate. Nici unul dintre cei patru nu provine din pegră obișnuită a marilor orașe. Nici unul nu are nimic din „CV-ul” infractorilor care bîntuie România de astăzi. Nu pare scris în gena lor că vor ajunge inevitabil în arestul poliției. Sînt îmbrăcați decent și cu siguranță că încep să conștientizeze gravitatea situației. Au între 17 și 24 de ani, adică vârsta tuturor erorilor și exceselor, care uneori devin vicii de maturitate, dar care cel mai adesea trec ca niște boli ale vârstei primei tinereți, atunci cînd erotismul exploziv este exhibat ca formă de sociabilitate și condiție de acces într-un

grup și cînd totul poate oscila între extreme de la o clipa la alta: valorile, sentimentele, destinul, viața.

Am extras cazul dintr-un ziar care este difuzat în județul Neamț, dar am observat că asemenea întîmplări pot fi găsite mai peste tot în România de astăzi. Este drept că presa le caută (aș spune: le așteaptă!) și mai ales le dramatizează cu o anume voluptate. Sînt subiecte mediatice care se vînd, în virtutea faptului că sexualitatea, oricît de sordidă ar fi aceasta, este cel mai sigur ingredient al unei rețete de succes în media ultimilor ani.

De altfel, în aceeași zi, am dat peste un caz similar în județul Suceava. De asemenea, un județ de munte, cu comunități puternice și relativ mai bine prezervate decît cele din zonele de șes și deal, mult mai expuse mișcărilor de populații și disonanțelor culturale. Scenariul lor este într-atît de comun încît pare comandat de o minte bolnavă. Aceeași violență schizoidă, adică din partea unor indivizi „perfect normali” în rest, același impuls de acțiune în grup, aceeași lipsă de compasiune față de suferința umană și mai ales aceeași lipsă de respect pentru femeie.

Există mai multe explicații posibile pentru toate acestea. Îmi pare evident că, pentru o bună parte din mentalitățile noastre comune, sexualitatea este oarecum separată de corpul femeii, al unei femei anume; aceasta este cel mult vinovată pentru că posedă sursa interesului sexual, patologic, al bărbatului. Astfel că, odată dorințele elementare împlinite, femeia păcătoasă este pedepsită o dată în plus, ca fiind singura care inspiră bărbatului, abia sexualizat, dorința vicioasă.

Sexualitatea licită este legată aproape exclusiv de reproducere și implicat de căsătorie; astfel, plăcerea, ca și erotismul, fiind reprimată fără menajamente. Din acest motiv, Biserica ortodoxă de la noi se opune vehement la ceea ce de exemplu protestanții au acceptat de sute de ani,

ca formă de regularizare a impulsurilor sexuale care nu pot fi consumate prin căsătorie: legalizarea bordelurilor.

În al doilea rând, s-a născut de ceva timp și la noi o feminitate provocatoare, care manifestă într-adevăr tendința de a-și instrumentaliza corpul, printr-un erotism afișat în exces și adesea lipsit de prudență, dacă nu de gust. Apoi, avem o criză a masculinității, mai ales la vârsta primei tinereți, când oricum criza este intensă. Nu știu dacă violurile au crescut ca număr după decembrie 1989, dar sigur au crescut în violență, semn că dorința sexuală a bărbatului este mai feroce și irepresibilă. Poate din acest motiv, discursul de seducție, prin care sexualitatea era sublimată, transformată în valoare socială, aproape că a dispărut ca practică socială. Dacă este să te iei după ziare și televiziuni, astăzi, femeile nici nu se mai cuceresc: ori îți cad în brațe ca mărul lui Newton în virtutea legii gravitației masculine, copleșite de virilitatea statuară a bărbatului, ori sînt niște vampe, care provoacă pînă la demență dorințele masculine, într-un joc în care trupul este complet separat de afectivitate, obiect al unei pasiuni nevrotice.

Să observăm puțin și felul în care a evoluat limbajul. Pentru mai toată lumea, nu se mai face dragoste între un bărbat și o femeie. În noul jargon erotic, cei doi nu se mai cunosc, nu mai trăiesc împreună (cu sensul că împart același pat), nici măcar nu mai spun (ceea ce de altfel altădată ar fost considerat teribil de vulgar!) că se culcă împreună: ei fac acum sex! Ceva în sensul în care Kant (care n-a fost niciodată căsătorit!) pare-se că vorbea despre căsătorie: un acord între o femeie și un bărbat pentru utilizarea reciprocă a organelor sexuale.

La aceasta trebuie adăugate desigur consecințele unei urbanizări perverse a societății noastre, în sensul în care produsele „culturii de consum” au invadat cotidianul nostru post-comunist, vulnerabil, întrucît nu a avut timp să-și dezvolte forme de autoprotecție adecvate și nici nu are

în spate un țesut social solid, ca în lumea occidentală. Înainte de a fi martor la acest proces, presa și televiziunile au un rol-cheie în degradarea „economiei afective” din ultimul timp. Sîntem o societate de o incredibilă violență simbolică: de la atacurile „vadimiste” ale opoziției la adresa puterii, la atracția pentru sordid și macabru a presei noastre, care banalizează răul, îl introduc în viața noastră ca pe un fapt normal.

În fapt, ce anume propune discursul dominant tînărului care-și descoperă confuz sexualitatea? Fie să se dedice ascetismului, să intre într-o mănăstire, fie să se lase fiecare cum poate pradă consumatorismului ambiant, în care sexualitatea este o parte din marea prăjitură a vieții, adică un obiect ca oricare altul, în raport cu care simțurile nu pot și nu trebuie controlate. Aceasta nu te ajută să înveți cum să te oprești pe marginea prăpastiei, înainte de a provoca drame irecuperabile.

Nichita Stănescu povestea că atunci cînd a împlinit șaisprezece ani, tatăl său i-a dat, în loc de cadou, un pol (o bancnotă de o anumită valoare, mi se pare 25 de lei!) și i-a pus o vorbă pentru țiiitoarea publică a cartierului. Experiența n-are nimic romantic, poetic, induce o ruptură brutală de copilărie, dar măcar poate avea meritul de a arăta prețul lucrurilor: înainte și nu după ce faptul s-a consumat! Este o manieră de a intra în marea convenție care guvernează societatea: dragostea nu trebuie confundată cu sexualitatea, iar plata este mai bine s-o faci înainte și nu după, în arestul poliției. Nu este nimic imoral în a te iniția în cel mai important joc al trupului. În a scăpa de complexe și a-ți echilibra biologic libidoul. Nu vindecă rănile sufletului. Dar nici nu le deschide.

Monitorul de Iași, 18 martie 1998

Dumnezeu ca abțibild

Indiferent de ce cred unii sau alții, pasiunile oamenilor mari (aici, în sensul de iluștri, importanți!) au pentru mine un profund ecou pedagogic. Am fost încântat prin urmare să aflu recent dintr-o notiță de ziar că printre pasiunile domnului B., patronul local al unei importante instituții publice, cele dintr-un șir care te ajută să pleci fără nici un regret din această țară, se află și colecționarea de icoane. Cum era și firesc, are chiar și una la care ține foarte mult. Pentru că este scumpă, în sensul că valorează câteva bune milioane de lei, spune el.

Ceea ce mi-a rămas destul de neclar este totuși motivația acestei pasiuni: de ce colecționează dl. B. icoane? Este drept că pasiunile sînt cel mai adesea nemotivate, totuși, este greu de crezut ca un om cu un spirit atît de practic, care i-a permis supraviețuirea mai bine de zece ani în funcția sa de șef în vremuri atît de tulburi, să facă totul dintr-un elan obscur. Am putea bănuși că la mijloc se află rațiuni estetice, căci o icoană este uneori un obiect estetic. Dar ar putea fi vorba și de rațiuni religioase, întrucît o icoană este în primul rînd un obiect de cult, un mijlocitor al pietății.

Îmi pare însă greu de imaginat că dl. B. ar fi un simplu consumator estetic, în ciuda universalei sale recunoașteri ca om de cultură de respirație largă. Din notița amintită, se vede că d-sa mai curînd este preocupat să-și numere icoanele, ca un contabil (sau poate ca un prim-ministru!) și nu să le descrie ca un amant îndrăgostit. Mai degrabă, dacă ne luăm după numărul de icoane, cred că dl. B. vrea să se călugărească. Este evident că el se află într-o fază mistică!

Ne-am putea aștepta oare astfel ca în scurt timp onorabilul domn să cheme parchetul anticorupție și să facă mărturisiri complete, ca un pas pentru ispășirea păcatelor? Ce exemplu de bun credincios ar da, nu-i așa? Eu unul, am cîțiva prieteni care lucrează în construcții și care ar putea să-l ajute, cu propria lor mărturie, în această frumoasă întreprindere. Unul i-a decorat apartamentul din oraș al fiicei sale și casa din Bucium, complet pe gratis. Nu în „contul bunăvoinței”, ci pentru ca distinsul domn să binevoiască a-i plăti firmei la care acesta lucra banii pe care instituția publică pe care o conducea îi datora legal. De altfel, cam degeaba. Un altul i-a făcut instalația electrică și instalațiile sanitare. Cu aceleași rezultate desigur. Este greu să fii clientul unei instituții atît de importante precum cea condusă de dl. B.

Nu are încredere acest iubitor de icoane în PNA? Mai există din fericire și alte forme de confesiune publică. Multe ziare ar urla de încîntare să-l aibă ca sursă pentru o serie de articole care să zguduie tînăra noastră republică. Corupția instituționalizată ar lua în sfîrșit chipul unui caz extrem de generos.

Dar dacă este să fim sinceri cu noi înșine, pare limpede că febra mistică a dlui B. este una „de protocol” și probabil că nu trebuie asociată unui impuls religios care să-l îndemne la a se pregăti pentru viața de apoi. Dl. B. nu vrea să se confeseze nimănui și nu se află în nici o dilemă. Pentru el icoanele sînt obiecte de cult al propriei imagini, publice și nu numai. Înfrățindu-ne colecția sa de icoane, eternul șef al vămii din Iași vrea să ne spună mai curînd că a găsit un fel de instrument de negociere cu Dumnezeu: el cumpără icoane, Dumnezeu se face că nu-l vede cînd întinde prea mult mîna!

Așadar, icoanele nu au pentru el nici un sens estetic și nici unul religios. Întrebarea este dacă dl. B își dă seama de aceasta. Nu cred. Pentru mulți români, religia nu

este propriu-zis o credință, ceva care presupune o anumită devoțiune, o lepădare de sine, o pasiune veritabilă sau măcar un act care să ceară o minimă conformare cu dogmele, teologice și morale, deopotrivă. Pentru mulți români, șefi, vameși sau simpli cetățeni, religia este în primul rînd un cod social. O formă fără fond, utilă doar în anumite circumstanțe. Din această cauză, practica unei credințe nu este asociată unui set de valori morale.

Cu ceva timp în urmă, m-a prins vremea seara târziu, pe un frig polar, undeva la un capăt al Iașului. Atunci cînd a venit autobuzul murdar și rece am avut senzația, la fel ca toți cei care formam mulțimea tăcută din stație, că a venit mîntuirea. Ne-am urcat în viteză și am lăsat fiecare cei cinci mii de lei în mîna șoferului într-o stare de fericire inconștientă. Era de la sine înțeles că nimeni nu voia și nici nu cerea un bilet în schimb. Tot cea voiam era să ajungem acasă.

Priveam așadar tăcuți și fericiți cum autobuzul gonea pe străzile pustii. Din cînd în cînd, șoferul oprea și în el se urcau aceiași oameni zgribuliți care aruncau bucuroși în tăcere cîte o monedă metalică în palmele șoferului. Vedeam cum încet-încet bordul mașinii se umple de monezi și bancnote și luam faptul ca pe un fel de probă că șoferul ne va duce spre casele noastre.

La un moment dat însă, pe cînd treceam peste pasarela din Nicolina, șoferul încetinește și își face de mai multe ori semnul crucii. Manevra a fost destul de bruscă și a creat puțină confuzie în mulțimea din autobuz. Dar cei mai mulți au înțeles repede ce se petrece. La baza podului se află o bisericuță, iar șoferul oprise pentru a-și face cruce de mai multe ori, cu un fel de furie mistică, ca și cum ar fi avut o revelație. De altfel, pentru cine fusese atent, episodul se repetase anterior de mai multe ori, în timp ce autobuzul zburda prin orașul pustiu: în dreptul bisericii Sf. Nicolae Domnesc, al bisericii Bărboi etc.

Nu-mi dau seama dacă omul îi mulțumea astfel lui Dumnezeu pentru că-l ajutase să strîngă salariul pe o lună sau era vorba de un gest reflex. Se înțelege că, la fel ca și domnul B., șoferul pios nu găsește nici o legătură între a crede în Dumnezeu și a folosi autobuzul instituției în scopuri proprii. Dumnezeu îl ajută să fure și nu era nimic în ne-regulă aici.

De ce oare apare atît de frecvent această fractură? Este ca și cum Dumnezeu ar fi un contabil care iartă dacă îi aduci diverse forme de omagii. Poți fi și credincios, și hoț, în același timp. Între acestea nu există nici o contradicție. S-ar zice chiar că trebuie să fii obligatoriu bigot dacă te-ai apucat zdravăn de furat. Cu cîteva cruci și o vizită la biserică nu ai nici o problemă să te scapi de toate păcatele din lume.

Îmi pare că aceasta este o problemă mai ales a Bisericii noastre majoritare, cea în care românii nu mai conținesc să-și exprime încrederea, decît a religiei creștine în sine. Formele de aderență pe care le solicită practicile Bisericii noastre au un conținut dominant formal. Nu vorbesc aici de lipsa de eficacitate a încercărilor de integrare în Biserică a credincioșilor obișnuiți și nu vreau să amintesc nici obișnuința preoților noștri de a se înfățișa ca simpli propagandiști ai credinței și niciodată ca exemple.

Este cunoscut însă că în mod obișnuit avem cu Biserica o simplă relație fiscală și nicidecum una mistică. Credința noastră nu se mai poate manifesta în formele tradiționale, iar Biserica refuză să privească în jur și să accepte o inovație a cultului, de exemplu. Cine mai are astăzi răbdarea să stea patru ore în picioare la o liturghie ortodoxă? Cine mai este dispus să se confeseze unui preot pe care îl știe avar și ipocrit?

Fapt, este că, în acest fel am ajuns să nu-l mai putem reprezenta pe Dumnezeu ca o instanță morală. Dumnezeu este cel mult o figură culturală, un fel de Conducător Suprem

cu care se poate negocia la o adică. Iar la rîndul său, preotul ne apare ca un simplu funcționar, un instrument fără conștiință, care simulează apropierea de Dumnezeu, dar nu o mediază în mod real. În consecință, putem fura fără nici o remușcare cu aceeași mîină cu care ne facem cruce. De la Dumnezeu vine totul!

Ziarul de Iași, 30 Iunie, 2003

Răzbunarea lui Uzi și Kalașnikov

O cunoștință de departe îmi trimite un mesaj jubilatului: *Vezi că au băgat filme indiene la tv!* Inițial, l-am citit amuzat; mi se părea un soi de farsă. Totuși, abia vineri seara, cînd mi-a dat telefon, pe la zece seara, surescitată de emoție să îmi spună că pe Antenă au băgat un film indian care nu era în program, mi-am dat seama că nu este nici o glumă la mijloc.

O cunoscusem pe Sandi la München, acum cîțiva ani, unde am împărțit un apartament. Prietenul ei mă inițiasse în misterele germanei administrative și amîndurora le eram recunoscător pentru că acceptaseră să locuiesc acolo, după nenumărate încercări infructuoase de a găsi o cameră liberă în acel oraș. Împreună cu proprietara, o săsoiacă arhetipală, făceam un menaj instructiv, în care ticurile proprietăresei sau audițiile involuntare de muzică turcească și manele (pasiunea perechei colocatare) îmi păreau adorabile în fața perspectivei de a dormi în gară. Apoi, bărbatul, care era clandestin în Germania, s-a refugiat în Spania, unde condițiile de azil erau mai blînde, iar de Sandi s-a îndrăgostit un polițist german. Ea îl iubea pe Gelu fără condiții, suferea atroce atunci cînd acesta nu o suna sau cînd nu era suficient de pasional, dar era intrigată că polițistul părea cam rece, mereu ocupat (îmi povestea că tocmai prinsese o bandă de islamiști!), și nu se grăbea să o ceară de nevastă.

Am plecat aproape în același timp din München (ei îi expirau cei doi ani de contract legal în Germania). După un timp, am primit un SMS, care atunci era ultimul strigăt tehnologic, în care Sandi îmi relata că Gelu se întorsese din